

Position Paper: Financieel-Economische Criminaliteit

Als poortwachter van het financiële systeem voelen banken zich verantwoordelijk voor het schoon, veilig en integer ervan houden. Dat vereist een continue inspanning. Want in de strijd tegen ondermijning en financieel-economische criminaliteit vinden criminelen steeds nieuwe manieren om geld van de onderwereld naar de bovenwereld te krijgen, en ontwikkelen daarbij ook nieuwe vormen van fraude. In dit position paper worden meerdere (nieuwe) fenomenen aangehaald en wordt ingegaan op welke instrumenten nodig zijn om deze vormen tegen te gaan.

In aanloop naar het Rondetafelgesprek Financieel Economische Criminaliteit, stelt de Nederlandse Vereniging van Banken overkoepelend:

- Financieel-economische criminaliteit is een groot maatschappelijk probleem; er zijn veel verschillende fraudevormen en naast financiële schade levert het ook emotionele schade op bij slachtoffers.
- Om de schade als gevolg van deze criminaliteit verder terug te dringen is het essentieel dat alle partijen in de verschillende ketens structureel (blijven) samenwerken en maatregelen nemen om fraude te voorkomen.
- Daarbij is het belangrijk dat publieke en private partijen gericht gegevens kunnen delen om het criminelen zo moeilijk mogelijk te maken.

Hypotheekfraude

Hypotheekfraude vindt plaats wanneer onjuiste of vervalste inkomensgegevens worden verstrekt om een hypothecaire lening te verkrijgen die anders niet verkregen zou zijn. Dit heeft grote gevolgen. Zo wordt eerlijke concurrentie op de woningmarkt verstoord, omdat de fraudeur op deze manier een hogere hypothecaire lening weet te krijgen. Dit stuwt de prijzen op onze krappe woningmarkt (verder) op. Vervolgens vindt de maandelijkse aflossing van de hypotheekschuld plaats met crimineel verdiend geld. Het geld wordt hiermee witgewassen. De woning kan vervolgens met crimineel geld worden verbouwd en met winst doorverkocht. Niet alleen raakt dit de integriteit van de hypotheekverstrekker die wordt voorgelogen; de hypotheekvertrekker loopt ook het risico op overkreditering.

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de Politie, de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken (SFH) en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) slaan de handen ineen om aandacht te vragen voor vastgoed- en hypotheekfraude. Samen zetten wij ons in om het financiële systeem schoon te houden, maar we hebben uw hulp nodig om de fraudeur de pas af te snijden. Hiervoor zijn meerdere barrières nodig, op elke stap in de keten. In [deze beleidswensenbrief](#) worden diverse barrières toegelicht. Voor het opwerpen van deze barrières zijn verschillende partijen aan zet. Hoewel de afzonderlijke maatregelen noodzakelijk zijn, worden deze in samenhang en met gezamenlijke inzet nog effectiever.

Had de hypotheekverstrekker de inkomensgegevens kunnen verifiëren, dan was het verstrekken van een hypothecaire lening in dit soort gevallen niet mogelijk geweest en had een frauduleus en crimineel pad kunnen worden afgesloten. En dat niet alleen: ook de schatkist was beter af geweest, omdat een hogere hypotheek nou eenmaal zorgt voor een hogere hypotheekrenteaf trek. Ook het criminele verdienmodel voor het opmaken van vervalste stukken door tussenpersonen droogt op. De praktijk laat zien dat hier met gemak 10.000 euro cash voor wordt gevraagd. En dat loont.

Kortom: wat begint met een betrekkelijk eenvoudige valsheid in geschrifte, heeft vergaande en ontwrichtende gevolgen. Als hypotheekverstrekkers de mogelijkheden krijgen om vooraf een onafhankelijke check bij de Belastingdienst te kunnen doen, dan wordt deze route eenvoudig dicht gezet

Line Busy

Bankhelpdeskfraude is een veelvoorkomende vorm van online fraude. In 2024 bedroeg de totale schade door bankhelpdeskfraude **bijna 23 miljoen euro**. Bij bankhelpdeskfraude doet een oplichter zich vaak telefonisch voor als een bankmedewerker. Tijdens het telefoongesprek probeert de oplichter het slachtoffer op overtuigende wijze en onder grote psychologische druk over te halen om geld over te maken, bijvoorbeeld naar een zogenaamde veilige kluisrekening.

Uit onderzoek van banken blijkt dat slachtoffers in meer dan 75 procent van de gevallen tijdens de frauduleuze overboeking telefonisch in gesprek zijn en blijven met de oplichter. Banken willen daarom bij telecomaanbieders kunnen checken of iemand telefonisch in gesprek is tijdens het overboeken van geld ('Line Busy'). Met deze maatregel kan veel schade worden voorkomen. De gewenste maatregel kan momenteel niet worden genomen vanwege de onmogelijkheid om gericht gegevens uit te wisselen tussen de banken en de telecomsector. De NVB heeft daarom samen met de telecomsector een oproep gedaan om deze wijziging mogelijk te maken. Banken zijn tevreden met de **toezegging van minister Beljaarts (EZ)** om een wettelijke grondslag te creëren voor aanbieders van telecommunicatienetwerken om verkeersgegevens te verwerken voor fraudebestrijding, inclusief het uitwisselen van deze gegevens met banken. Wij blijven echter bezorgd over de tijdslijnen en dringen aan op verkorting ervan.

Integrale aanpak online fraude

Banken en politie zijn positief over de **integrale aanpak online fraude**. Partners werken binnen de integrale aanpak samen en nemen gezamenlijk maatregelen tegen online fraude, zoals 'Line Busy'. Op 21 november 2024 heeft de Kamer een **motie** aangenomen om de integrale aanpak door te ontwikkelen. Uit de begrotingsstukken blijkt echter dat er geen geld is gereserveerd voor de integrale aanpak. Banken en samenwerkingspartners willen de aanpak structureel voortzetten, maar hier zijn wel voldoende financiële middelen voor vereist.

Witwasaanpak

De bankensector werkt hard aan het bestrijden van witwassen via haar wwft/wft verplichtingen. Banken steunen dan ook de nieuwe koers van het kabinet om witwassen tegen te gaan, zoals aangekondigd in de **recente brief van ministers Heinen (FIN) en Van Weel (J&V)**. In de nieuwe anti-witwasaanpak worden concrete stappen gezet die ervoor zorgen dat lasten voor bonafide burgers en bedrijven worden verlaagd. Tegelijk worden hogere drempels opgeworpen om criminelen uit het financiële systeem te weren. De NVB concludeerde al eerder dat het maatschappelijk draagvlak voor de poortwachtersrol van banken onder druk staat, en deden met het plan **NextGen Poortwachter** een aantal concrete voorstellen om het tegengaan van witwassen effectiever te maken.

Dit Rondetafelgesprek gaat vooral in op de modus operandi van financieel-economische criminaliteit. Over verdere uitwerking van de AMLR/AMLD spreken we dan de komende tijd ook graag met u verder, o.a. aanstaande 2 juni bij het werkbezoek aan Rabobank. Lees **hier** meer over onze visie op de nieuwe witwasaanpak van het kabinet.